

עֶבֶד הַיְיְתִי

שֶׁלַחן הַסֵּדֶר הָיָה עָרוֹךְ בְּרַב פָּאָר, כְּפִי שְׁמֵתָאִים לַחַג. אָבָא, אִמָּא וְהַיְלָדִים עָמְדוּ סְבִיב הַשְּׁלַחן, אוֹחֲזִים אֶת גְּבִיעֵי הַקְּדוּשָׁה בְיָדֵיהֶם. הַהֲגָדוֹת הָיוּ פְתוּחוֹת בְּ"קִדְשׁ", הַמְבַשֵּׁר עַל תַּחֲלָתוֹ שֶׁל הַלֵּילָה הַקְּדוּשָׁה - לֵיל הַסֵּדֶר.

דְּפִיקוֹת נִשְׁמְעוּ בְדִלְתָא.

מִי הוּא זֶה אֲשֶׁר דּוֹפֵק בְּשַׁעַר זֶה? הַתְּפִלָּאָה הַמְשַׁפָּחָה. אָבָא נִגַּשׁ אֶל הַדִּלְתָא וּפָתַח אוֹתָהּ לַרוּחָה, שֶׁכֵּן עַל הַלֵּילָה הַזֶּה כָּתוּב: "כָּל דְּכַפִּין יֵיתִי וַיֹּאכַל" - כָּל מִי שְׂרוּצָה לְבוֹא וְלֶאֱכֹל אִתְּנוּ - מְזָמֵן.

אִישׁ גְּבוּהָ בְּמֵדֵי צָבָא עָמַד בְּפִתַח הַבַּיִת. מֵדֵיו מְלַכְלָכִים וּפְנֵיו עֵיפוֹת. נִרְאָה שֶׁעֲבַר דְּרָךְ אֲרָכָה עַד שֶׁהִגִּיעַ לְכָאן. "הָאוֹכֵל לְהַכְנִס?" שָׁאַל.

"בּוֹדְאִי", עָנָה אָבָא בְּחֵם, "הַכְּנִס לְבֵיתְנוּ, אֲנִי בְּדִיוֹק מִתְּחִילִים אֶת הַסֵּדֶר. הִנֵּה גְבִיעַ בְּשִׁבְלֶךָ, אִמְלֵא אוֹתוֹ עֲבוּרָךְ בֵּינִי. בּוֹדְאִי תִרְצָה גַם הַגָּדָה? כֵּן?"

"הַגָּדָה יֵשׁ לִי", אָמַר הָאִישׁ, "תּוֹדָה לָכֶם".

לְאַחַר שֶׁקִּדְּשׁוּ עַל הַיַּיִן, פָּנּוּ לְמַטְבַּח לַרְחֹץ אֶת הַיְדִים לְפָנֵי אֲכִילַת כֶּרֶפֶס. אַחַר הַיְדִים שָׂרוּ "מָה נִשְׁתַּנָּה" וְלֵיל הַסֵּדֶר נִמְשָׁךְ.

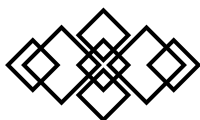
אִךְ אַחַד מִבְּנֵי הַמְשַׁפָּחָה לֹא הֵעִז לְשַׁאֵל אֶת הָאִישׁ מִיְהוּ וּמִנֵּי בָּא לְכָאן. הוּא הִשְׁתַּתַּף יְפָה בְּאַמִּירַת הַהֲגָדָה וְנִרְאָה הָיָה שֶׁהוּא מְכִיר הֵיטֵב אֶת הַכְּתוּב בָּהּ.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְמַלִּים: "עֲבָדִים הָיִינוּ", פָּרְצָה אֲנָחָה קוֹרַעַת לֵב מִפִּי שֶׁל הָאִישׁ. כָּלֵם נִעְצְרוּ, מִבִּינֵים שֶׁכִּנְרָאָה הַמַּלִּים הִלְלוּ נוֹגְעוֹת אֵלָיו בְּמִיחָד.

"גַּם אֲנִי הָיִיתִי עֶבֶד, עַד לֹא מְזָמֵן". פִּלַּט הָאִישׁ.

"הֵאֵם תִּרְצָה לְסַפֵּר?" שָׁאַל אָבָא בְּעֵדִינוֹת. "כְּמוֹבֵן שְׂאִיבָה חֵיב, אִךְ אֲנַחְנוּ כָּאן אִתְּךָ".

"נּוֹלַדְתִּי בְּרוֹסְיָה", פָּתַח הָאִישׁ שֶׁשְּׁמוֹ הָיָה אֵילִיָּה. "לָחֵם לֶאֱכֹל, לֹא הָיָה לָנוּ, וְלֹא רַק בְּפִסְחָא". הִצְטַחֵק. "כָּל הַשָּׁנָה רָעַבְנוּ לֶלֶחֶם. בְּיוֹם מִן הַיָּמִים, הַבְּנֵתִי שָׂאָם אִמְשִׁיךְ לְקוֹוֹת לְפָרוֹסַת לָחֵם, יִתְּכֵן שְׁתַּקּוּהָ תְהִיָּה לִי, אָבֵל לָחֵם לֹא. לֹא יָדַעְתִּי מָה לַעֲשׂוֹת וְחֵבֵר הִצִּיעַ לִי לְהַתְּגַיֵּס לְצָבָא הַרוֹסִי, שֵׁם לְפָחוֹת יָדָגוּ לִי לֶאֱכֹל. כֶּךָ עָשִׂיתִי. הַתְּגִיִּסְתִּי לְצָבָא הַרוֹסִי וְכֶךָ זְכִיתִי לְמִנָּה מְצַמְצַמֵּת שֶׁל אֲכַל, לֹא עַד כְּדֵי שֶׁבַע, אָבֵל לְפָחוֹת לֹא חֲשַׁשְׁתִּי לְמוֹת בְּרָעַב". הָאִישׁ הִשְׁתַּעַל קִלּוֹת וְהִמְשִׁיךְ.

"חבר היה לי שם, חבר יהודי. וכשהגיע חג הפסח, בקש החבר מהמפקד בצבא כמה שעות חפשיות. היה זה ליל הסדר.

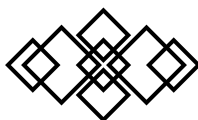
יהודי אני, לא ידעתי רבות על כך, אך הבנתי שכדאי שאצטרף אל חברי היהודי בשעות אלו, שכן בודאי מה שיעשה, יתאים גם לי, כיהודי.

וכך ישבנו יחד ואמרנו את ההגדה מתוך ההגדה שהביא אתו חברי. ישבנו, אמרנו ובכינו. הבנו שגם אנחנו עבדים בצבא הרוסי, עובדים בעבודת פרך נסח רוסייה והתפללנו לשחרורנו המהיר".

"וואו", אמרו כלם במקהלה. "ואיך יצאת משם? הרי אתה פה, אתנו".

"נכון. בקשתי מחברי שיתן לי את ההגדה שלו. הוא לא הסכים, אך שכנעתי אותו שוב ושוב עד שהחליט להעניק לי אותה במתנה. ימים רבים ישבתי עם ההגדה, מול מלוותיה המרגשות והנוגעות ללבי. ובכל פעם, צרפתי תפלה מהלב שאזכה אף אני לצאת מן העבדות שבה אני מצוי ולעלות לארץ ישראל. אתמול בבקר, תפלתי התקבלה. נטלתי את דמי חסכונותי המועטים, רכשתי כרטיס טיסה חד-צדדי לארץ, והנה, אני כאן".
סיים האיש ודמעות בעיניו.

גם בעיניהם של בני המשפחה עמדו דמעות ומאותו היום הפך איליה לבן בית אצלם.

שאלות בהבנת הנקרא

1. מי דפק בדלת?

2. מה היתה הסבה שבשלה הכניסו את האיש לביתם? צטטו.

3. מנין הכיר האיש את הכתוב בהגדה?

4. בספור כתוב: "לחם לאכל, לא היה לנו, ולא רק בפסח". מה הכוונה במלים אלו?

• שהם היו עניים ולא היה להם כסף לקנות לחם.

• שהם לא אהבו לאכל לחם.

• שלא אופים לחם ברוסיה כלל.

• שהם הקפידו שלא לאכל חמץ בכל השנה.

5. בספור כתוב: "כל השנה רעבנו ללחם". מה הכוונה?

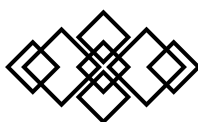
• שהיו להם מאכלים אחרים, אבל לחם לא היה.

• שהם מאוד אוהבים לאכל לחם ולא היה מספיק.

• זהו בטוי המבטא רעב.

• זהו בטוי המבטא אהבה יתרה ללחם.

6. מדוע איליה וחברו בכו כאשר אמרו את ההגדה?

7. סדרו את הארועים בספור לפי הסדר שהם קרו **במציאות**.

_____ איליה דפק על הדלת של המשפחה.

_____ איליה התגייס לצבא הרוסי.

_____ המשפחה ואיליה ישבו ואמרו את ההגדה של פסח.

_____ איליה עלה לארץ ישראל.

_____ בני המשפחה אחזו גביע בידיהם.

8. מדוע לדעתכם איליה הרגיש מחבר כל כך להגדה?

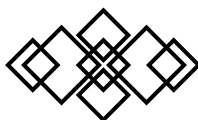
9. בספור כתוב: "מול **מלותיה** המרגשות והנוגעות ללבי." מלותיה של מי?

10. בספור כתוב: "ביום מן הימים, הבנתי שאם אמשיך לקוות לפרוסת לחם, יתכן שתקוה תהיה לי, אבל לחם

לא." מה הכוונה במלים אלו? הסבירו.

11. כמה זמן להערכתכם חלף מאז שאיליה הצטרף לחברו בליל הסדר ועד שהגיע לבית המשפחה? נמקו.

12. מדוע בני המשפחה לא שאלו את איליה שום שאלה?

13. בספור כתוב: "הבנו שגם אנחנו עבדים בצבא הרוסי". איזו מלה אפשר לכתב במקום המלה "גם"?

- למרות
- כאשר
- אף
- אבל

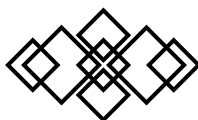
14. איזה כנוי גוף מתאים לכל אחד מהמשפטים הבאים? (אני, אתה, הוא...)

- נולדתי ברוסיה - _____
- בקש החבר מהמפקד בצבא כמה שעות חפשיות - _____
- אמרו כלם במקהלה - _____
- כך ישבנו יחד ואמרנו את ההגדה - _____

15. הפכו מיחיד לרבים:

- עבודת פרך - _____
- כרטיס טיסה - _____
- דפיקה בדלת - _____

16. מה לדעתכם קרה עם החבר של איליה? הוסיפו קטע לספור המתאר זאת.

רוצים לערוך את הקובץ?
לחצו כאן

קובץ זה מופיע באתר
שיעור בקליק

באתר יש עוד אלפי חומרים
מעולים לביה"ס יסודי

מוזמנים להיכנס ולהתרשם